

Anniina Simola

**KAKSIÄÄNISET LIEDIT JA NIIDEN HYÖDYNTÄMINEN PEDAGOGISENA
TYÖKALUNA**

**KAKSIÄÄNISET LIEDIT JA NIIDEN HYÖDYNTÄMINEN PEDAGOGISENA
TYÖKALUNA**

Anniina Simola
Opinnäytetyö
Kevät 2022
Musiikin koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Musiikin koulutusohjelma, musiikkipedagogin suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Anniina Simola

Opinnäytetyön nimi: Kaksiääniset liedit ja niiden hyödyntäminen pedagogisena työkaluna

Työn ohjaaja: Jouko Tötterström

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2022

Sivumäärä: 26 + 3 liitettä

Opinnäytetyön aiheena on kaksiääniset liedit sekä niiden hyödyntäminen pedagogisena työkaluna. Opinnäytetyössä perehdytään kaksiäänisiin liedeihin käsitteenä, ohjelmistona ja ilmiönä sekä niiden hyödyllisyyteen pedagogisena työkaluna. Perehdyn myös yhteen kaksiäänisten liedien sarjaan tarkemmin (6 Zweistimmige lieder Op. 63, Felix Mendelssohn).

Opinnäytetyö perustuu konserttiprojektin tuottamiseen ja valmisteluun sekä kirjallisen tiedon haakuun. Se painottuu erityisesti taiteelliseen osuuteen ja konsertin vaatiman projektin työstämiseen sekä analysointiin. Projektin analysoinnin pohjana on käytetty omia sekä työryhmän muiden jäsenten kokemuksia prosessista.

Tarkoituksena oli kerätä tietoa kaksiäänisistä liedeistä ja niiden mahdollisesta hyödyntämisestä laulajien ensembletyöskentelyssä sekä raportoida taiteellisen projektin etenemisestä niiden parissa. Olen määritellyt kaksiääniset liedit niin, että niiden tulee täyttää perinteiset liedmusiikin määritelmät ja lauluninjan tulee kappaleissa olla pääasiassa kaksiäänistä eikä vuorottelevaa.

Laulusarja esitettiin konsertissa ja siitä tehtiin myös videotallenne. Projekti onnistui hyvin ja antoi kaikille uutta pohdittavaa. Koimme tämän oivallisenä välineenä yhteismusisoinnin kehittämiseen niin pianisteille kuin laulajille. Laulusarja on helposti lähestyttävä ja pysyy naisäänelle hyvin inhimillisellä alueella kummallekin stemmalle. Tällöin sen avulla voidaan harjoitella hyvin monenlaisia asioita.

Näistä syistä ohjelmisto sopiikin hyvänä lisänä klassisen laulun opiskeluun niin alkuvaiheessa oleville opiskelijoille kuin ammattiopiskelijoille. Oppilaitosten naisääniin painottuneen opiskelijajakauman takia kaksiäänisen materiaalin harjoittaminen toisen naisäänen kanssa lisää yhteismusisointimahdollisuuksia. Esimerkiksi käsitelty laulusarja sopii myös kahdelle sopraanolle.

Opin paljon konsertin järjestämisestä ja suuremman ohjelmistokokonaisuuden työstämisestä. Yksi tärkeimpiä oppeja tämän projektin parissa oli se, että projekteissa ei ole aina paljoa aikaa yhteisharjoituksille ja tästä johtuen kaikki ei voi olla aina loppuun hiottua. Lisäksi yhdessä tekemisessä on valtavasti voimaa ja yhdessä musisoinnista saa valtavasti iloa ja riemua.

Asiasanat: lied, yhteismusisointi, konsertti, duetot, lauluyhtyeet

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Music, Option of Music Pedagogy

Author: Anniina Simola
Title of thesis: Lieder for Two Voices and Their Pedagogical Use
Supervisor: Jouko Tötterstöm
Term and year when the thesis was submitted: Spring 2022
Number of pages: 26 + 3 appendices

The topic of the thesis is Lieder for two voices and the utilization of these pieces as a pedagogical tool. One series of Lieder for two voices is studied in more detail (6 Zweistimmige Lieder Op. 63, Felix Mendelssohn). The thesis is based on the process of preparing a concert and on research. It focuses especially on the concert project and the analysis of it. The analysis of the project is based on the experiences of the group.

The purpose is to gather information about Lieder Duets and their possible use in the singers' ensemble work, and to report on the progress of the artistic project with them. The Lieder Duets are defined so that they should meet the traditional definitions of Lied music and the vocal line in the songs should be mainly two-tone and not alternating.

The song series was performed at a concert, and it was also recorded. The project was a great success and gave everyone new ideas to think about. This song series was seen as an excellent tool for developing collaboration skills for both pianists and singers. The song series is easily approachable and stays in relatively easy range for the female voice. It can be used to practice a wide variety of technical and musical questions. For these reasons Lieder Duets can be a good addition to the study of classical singing for both early-stage and vocational students.

The thesis author learned a great deal about organizing a concert and internalizing a larger repertoire. One of the most important reminders about this project was that projects do not always have much time for joint practicing and because of this, not everything can always be perfect. There is a great deal of power and joy in making music together. The best part of this project was the other people and the shared experience.

Keywords: Lieder, musical cooperation, concert, duets, ensemble

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KAKSIÄÄNISTEN LIEDIEN MÄÄRITELMÄ, HISTORIAA JA TUNNETUIMPIA SARJOJA	8
3	MENDELSSOHN: 6 ZWEISTIMMIGE LIEDER, OP.63	11
3.1	Laulusarjan taustalla oleva runous	11
3.2	Mendelssohnin tausta ja historia	11
4	KONSERTTI	13
4.1	Suunnittelu	13
4.2	Harjoittelu ja toteutuksen edistyminen	14
4.3	Konsertti ja sen taltiointi.....	17
4.4	Ryhmän jäsenten kokemukset projektista	19
4.4.1	Laulaja Iida-Marja Kleinen ajatuksia projektista	19
4.4.2	Pianisti Veera Muhlin mietteitä projektista.....	20
5	KAKSIÄÄNISTEN LIEDIEN HYÖDYNTÄMINEN OPETUKSESSA	21
5.1	Tarpeellisuus ja pedagoginen hyöty	21
5.2	Projektissa ilmenneet huomiot kaksiaäänisten liedien opiskelusta ja ohjaamisesta ...	22
6	POHDINTA	23
	LÄHTEET	25
	LIITTEET	27

1 JOHDANTO

Yksi lempi ajanvietteistäni on uuden ohjelmiston metsästys internetin syövereistä. Eräällä tällaisella ekskursiollani tulin törmänneeksi Felix Mendelssohnin kaksiaänisiin liedeihin. Innostuinpa niin paljon, että kokeilimme ystäväni kanssa laulaa yhtä näistä kappaleista jo seuraavalla viikolla. Opinnäytetyön aiheena onkin kaksiaäniset liedit sekä niiden pohjalta toteutettu konsertti. Tarkoitukseni on kerätä tietoa kaksiaänisistä liedeistä ja niiden mahdollisesta hyödyntämisestä laulajien ensembletyöskentelyssä sekä raportoida taiteellisen projektin etenemisestä niiden parissa.

Tavoitteenani on perehtyä kaksiaänisiin liedeihin käsitteenä, ohjelmistona ja ilmiönä sekä niiden hyödyllisyyteen pedagogisena työkaluna. Esimerkiksi oppilaitosten naisääniin painottuneen opiskelijajakauman takia niistä voisi olla hyötyä ensemble-työskentelyssä. Aion myös perehtyä yhteen kaksiaänisten liedien laulusarjaan tarkemmin ja tehdä siitä konsertin toisen laulajan sekä pianistin kanssa. Käsiteltävänä laulusarjana tulee olemaan *6 Zweistimmige lieder Op. 63* (Felix Mendelssohn).

Työskentely perustuu konserttiprojektin tuottamiseen ja valmisteluun sekä kirjallisen taustatiedon hakuun. Toimin projektin vetäjänä, mutta tavoitteenani on, että työryhmä toimisi musiikillisen työskentelyn suhteen mahdollisimman tasapainoisesti ja ohjaukseni perustuisi lähinnä yhteisten aika-tilojen järjestelyyn sekä muiden käytännön asioiden hoitamiseen. Opinnäytetyön pohjana tulevat olemaan myös niin omat kuin muun työryhmän kokemukset projektista. Kokemukset ja ajatukset kerätään työryhmältä haastattelemalla.

Lähteinä toimivat monet klassisen musiikin hakuteokset, kuten *Andante - klassisen musiikin tietosanakirja* (Korhonen 2002). Historiaosuus perustuu pitkälti Veijo Murtomäen materiaaleihin Sibelius-Akatemian tietokannassa (Murtomäki 2020). Opinnäytetyössä käsiteltävän laulusarjan alkupe-
räiset tekstit on poimittu *Oxford Lieder* -sivustolta. Pedagogiikkaa käsittelevässä luvussa pääasiallisena lähteenä toimii Laurissa Backlinin *Duets for Two Women in Teaching/Instruction of Undergraduate women* (Backlin 2013).

Opinnäytetyö painottuu erityisesti taiteelliseen osuuteen ja konsertin vaatiman projektin työstämiseen sekä analysointiin. Taiteellinen osuus toteutetaan keväällä 2022 ja mahdollisesti esitetään myös osana konserttia muissa yhteyksissä. Toisena laulajana toimii lida-Marja Kleine ja pianistina

Veera Muhli. Laulusarja esitetään konsertissa ja siitä tehdään myös videotallenne, joka on tämän opinnäytetyön liitteenä.

Kiitokset työryhmälleni Iida-Marja Kleinelle ja Veera Muhlille sekä konserttiassistentilleni Iina Luukkoselle!

2 KAKSIÄÄNISTEN LIEDIEN MÄÄRITELMÄ, HISTORIAA JA TUNNETUIMPIA SARJOJA

Olen määritellyt kaksiäänisiksi liedeiksi (saksaksi *Zweistimmige lieder*) teokset, jotka täyttävät liedin määritelmän, joka on määritelty seuraavassa kappaleessa, ja eroavat duetoista siinä mielessä, että pääpaino on laulunjakautumisessa kahteen ääneen eikä niinkään melodioiden vuorottelussa. Määrittely perustuu myös pitkälti säveltäjien itsensä tapaan nimetä teoksensa. Selkeää ja ehdotonta eroa duetoiksi tai kaksiäänisiksi liedeiksi nimettyjen teosten välillä ei ole. Keskityn opinnäytetyössäni erityisesti romantiikan ajan perinteisimpiin ja tunnetuimpiin lied-säveltäjiin, kuten esimerkiksi taiteellisessa osuudessa käsiteltyyn Felix Mendelssohniin.

Lied-musiikilla tarkoitetaan lauluteoksia, jotka on sävelletty jonkin runon pohjalta lauluäänelle ja pianolle. Teosta esitettäessä tavoitteena on runon, laulun ja pianomusiikin tasapaino, jossa nämä kaikki osa-alueet tulisivat tasapuolisesti esille. Lied tarkoittaa saksaksi laulua, mutta sitä käytetään laajasti kuvaamaan kyseistä taidemuotoa, jolloin saatetaan puhua myös esimerkiksi ”suomalaisesta liedistä”. Alun perin liedin taustalla oli 1700-luvun saksalainen laulukirjallisuus. Se oli muodoltaan continuo- tai kenraalibassolaulua, jolloin nuotissa oli vain viivastot laululle ja kenraalibas-
solle (esimerkiksi Bach ja Telemann). Noin 1750 sen ohelle kehittyi ”klaveerilaulu”, jossa oli jo erikseen kirjoitetut laulu- ja piano-osuudet, omilla viivastoillaan. (Murtomäki 2020.)

Varsinaisena liedinä pidetään romantiikan ajan saksalaista laulumusiikkia, joka perustuu sitä edeltävään kehitykseen kansanrunoudessa. Saksalainen romantiikan ajan runous sisälsi rikasta luontokuvausta ja eläväisiä tunteita. Se nousi pinnalle Ranskan vallankumouksen (1789–1799) jälkimainingeissa sekä *Sturm und Drang* -liikkeen pohjalta, joka karakterisoitui vahvistuneen intensiteetin ja tunteellisuuden muodossa. Romantiikka jatkui varsinaisesti noin 30 vuotta (1796–1830), mutta se vaikutti vahvasti koko 1800-luvun ajan. (Spillman & Stein 1996.)

Romantiikan ajan liedin keskeisimpiä piirteitä olivat pako arkipäivän realismista fantasiamaailmaan, eläytyminen sadun ja kansanlaulun muinaismaailmaan, kaunistelemattoman kansanomaisuuden jäljittely, uudenlainen luonnontunne sekä rakkaus eri muodoissa. Liedit ovat useimmiten säkeistömuotoisia tai ”läpisävellettyjä”. Saksalaisessa kulttuurissa sana lied kuitenkin juurtuu juurensa keskiajalle asti taidelaulujen muodossa. (Murtomäki 2020.)

Tunnetuimpia liedsäveltäjiä olivat muun muassa Franz Schubert, Robert Schumann ja Johannes Brahms. **Schubert** (1797–1828) tunnetaan erityisesti liedeistään, joita hän sävelsi yli 600. Hän käytti niin kansainvälisesti tunnettuja runoilijoita kuin paikallisia ystäviään lähteenään lauluissaan käyttämiinsä runoihin. Onkin sanottu, että hänellä oli kyky kirjoittaa korkeamman luokan laulu, vaikka runo olisikin ollut keskinkertainen. (Vogl 2016.)

Schumann (1810–1856) oli nuoruudessaan kiinnostunut jopa enemmän runoudesta kuin säveltämisestä ja kirjoitti myös omia runoja. Tämä varmasti selittääkin hänen rakkauttaan myös lied-musiikkiin ja hänelle oli tärkeätä fuusoida runoa ja musiikkia yhdeksi kokonaisuudeksi. Siinä missä Schubertin liedit sisältävät objektiivisen näkökulman, jopa silloin kun runo muuttuu dramaattiseksi tai intiimiksi, on Schumannin reaktio tekstiin hyvin henkilökohtainen ja tunteellinen. Schumannin kirjoittamat piano-osuudet ovat myös huomattavan vahvoja ja niiden on välillä kritisoitu ottavan liikaa huomiota laululta ja runolta. (Miller 1999.)

Brahms (1833–1897) oli säveltäjänä yleensä klassisessa muotokurissa pitäytyvä romantikko, joka sai virikkeitä myös renessanssista, barokista, kansanlauluista ja mustalajimusiikista. Hänet koettiin usein konservatiiviksi, mutta hänen musiikissaan on myös uudistuksellisia ulottuvuuksia. (Korhonen 2002.)

Olen keskittynyt eritoten niihin kappaleisiin, jotka ovat kaksiaänisiä eivätkä vain vuorottele tai sisällä niin sanotusti kahta roolia, jotka voidaan laulaa saman laulajan toimesta. Seuraavassa luettelo tunnetuimmista kaksiaänisistä laulusarjoista tai niiden osista romantiikan ajalta.

Robert Schumann

3 Zweistimmige Lieder Op. 43

Lieder-Album für die Jugend (29 ein- und Zweistimmige Lieder) Op. 79

4 Duette Op. 34

4 Duette Op. 78

Gedichte aus 'Liebesfrühling' Op. 37, osa kappaleista on kaksiaänisiä

3 Gedichte Op. 29

Mädchenlieder Op. 103

Sommerruh H/K WoO 9

Spanisches Liederspiel Op. 74

Felix Mendelssohn

6 Zweistimmige lieder Op. 63

3 Lieder Op. 77

3 Volkslieder WoO 11

Johannes Brahms

4 Duette Op. 28

4 Duette Op. 61

5 Duette Op. 66

4 Balladen und Romanzen Op. 75

Franz Schubert

4 Gesänge aus 'Wilhem Meister' D.887

Licht und Liebe D.352

Linde Weste wehen D. 725

Kaksiäänisiä liedejä on sävelletty paljon myös myöhemmin, ja niitä sävelletään edelleen. Ahkerana kaksiäänisten liedien säveltäjänä on mainittava myös Franz Abt (1819–1885), jolta löytyy kokonaisia opuksia kaksiäänisiä liedejä ainakin opusnumeroilla 62, 184, 305 ja 316. Kaksiäänisiä liedejä löytyykin lähes kaikilta kuuluisimmilta liedsäveltäjiltä. (IMSLP 2022.)

Useimmiten kaksiäänisiä liedejä esitetään muun lied-ohjelmiston seassa konserteissa, eikä niinkään pelkästään. Omassakin konsertissamme esitimme sekä Mendelssohnin kaksiäänisen laulusarjan että J. Brahmsin liedejä. Kyseisen Mendelssohnin kaksiäänisten liedien sarjan ovat levyttäneet muun muassa: Ann Murray, Felicity Lott ja Graham Johnson; Martina Borst, Regina Klepper ja Helmut Deutsch sekä Angelika Kirchschlager, Barbara Bonney ja Malcom Martineau.

3 MENDELSSOHN: 6 ZWEISTIMMIGE LIEDER, OP.63

3.1 Laulusarjan taustalla oleva runous

Laulusarjan taustalla on viisi eri runoilijaa: Heinrich Heine, August Heinrich Hoffmann von Fallersleben, Joseph von Eichendorff, Karl Klingemann ja Ferdinand Freiligrath. Liitteestä 1 löytyvät kaikki laulusarjan runot sekä niihin tekemäni käännökset. Käännösten pohjana olen käyttänyt *Oxford Lieder* -sivustolla olleita englanninnoksia sekä sanakirjoja. Lisäksi olen konsultoinut Iida-Marja Kleinea käännösten oikeellisuudesta sekä ongelmakohtista.

Runojen kantavana teemana ja punaisena lankana on nuori rakkaus sekä aikakaudelleen tyypillinen vahva luontokuvaus. Laulusarja etenee myös runojen mukana läpi vuodenaikojen. Sarjan osassa I (*Ich wollt' meine Lieb' ergösse sich*) runon minäkertoja haluaa tunnustaa rakkautensa mielitetyilleen. Osassa II (*Abschiedslied der Zugvögel*) runon kertoja muistelee ”vanhoja hyviä aikoja” ja kappale on suomennettuna *Jäähyväislaulu muuttolinnoille*. Se keskittyy eritoten kuvaamaan luontoa ja lintusten osaa maailmassa.

Osa III (*Gruß*) on tervehdys saavuttamattomissa olevalle rakkaudelle. Osa IV (*Herbstlied*) on kappaleista tunnetuin ja esitetuin. Se on nimensä mukaan syksylaulu, mutta se kuvaa ennen kaikkea ajan nopeaa kulumista. Runossa pohditaan muun muassa miltä tuntuu, kun aika kulkee niin nopeasti, että tuntuu kuin kevät vaihtuisi suoraan talveksi.

Osa V (*Volkslied*) on yltiörokastuneen henkilön vuodatus lupauksista mielitettyään kohtaan. Sarjan päättävä osa kuusi (*Maiglöckchen und die Blümelein*) kuvaa pakkasherran vievän pois kaiken ilon ja tanssin, joka kevään palatessa löydetään uudelleen.

3.2 Mendelssohnin tausta ja historia

Felix Mendelssohn (1809–1847) oli saksalainen säveltäjä, jota pidetään yhtenä 1800-luvun lahjakkaimmista muusikoista. Hänen musiikillisena inspiraationaan toimivat muun muassa Bach, Mozart, ja Händel eivätkä niinkään hänen oman aikakautensa romanttiset kollegat. Mendelssohnia pidetäänkin tyylillisesti enemmän neoklassisena kuin romanttisena säveltäjänä. Hänen

varhaistuotantonsa sai vahvasti vaikutteita Bachista. Käsillä oleva opus 63 on tullut valmiiksi vuonna 1845, vain kaksi vuotta ennen Mendelssohnin kuolemaa. Laulusarjan osa I on sävelletty joulukuussa 1836, osa V lokakuussa 1842 ja osa VI tammikuussa 1844. (Sadie 1980, s. 134–135, 143.)

Mendelssohnin varakasta ja etuoikeutettua lapsuutta on usein pidetty syynä siihen, että hänen musiikkinsa on pääosin siroa ja melodista. Sitä on usein syytetty myös intohimon puutteesta ja pidetty rakenteeltaan liiankin pidättyväisenä ja jopa pinnallisena. (Kimball 2005, s 74–75.) Mendelssohnin lauluissa on Schubertin kaltaisia piirteitä melodiikassa ja sointuarpegiolle perustuvissa piano-osuuksissa. Monet hänen lauluistaan ovat yksinkertaisia säkeistolauluja tai esimerkiksi AAA- tai AAB-rakenteisia. (Murtomäki 2020.)

4 KONSERTTI

4.1 Suunnittelu

Aloin työstää ideaa kaksiäänisten liedien tutkimisesta ja konsertin järjestämisestä keväällä 2021. Alun perin työryhmääni kuului lisäksi mezzosopraano Piia-Pauliina Latvala ja kesällä mukaan liittyi pianistiksi Veera Muhli. Syksyn alkaessa tulimme kuitenkin siihen tulokseen, että laulujen harjoittaminen yhteen asuessamme eri puolilla Suomea olisi todennäköisesti liian hankalaa. Siispä toiseksi laulajaksi valikoitui kanssaopiskelijani Iida-Marja Kleine.

Aloitimme projektin varsinaisesti syyskuussa 2021. Ensimmäiset laulajien yhteisharjoitukset olivat lokakuussa ja siitä lähtien harjoittelimme yhdessä säännöllisen epäsäännöllisesti. Joulukuussa löimme lukkoon myös konsertin muun ohjelman. Konsertin toiseksi puolikkaaksi valikoitui Brahmsin opus 105, jonka laulamme jaettuna kummallekin laulajalle ja lisäksi konsertin päättävänä numerona *Von ewiger Liebe* (myös Brahmsilta).

Olin loka-marraskuussa yhteydessä Karjasillan seurakunnan kanttoriin ja sovimme alustavasti konsertin pitämisestä keväällä. En kuitenkaan saanut seurakunnalta lopullista vahvistusta konsertin ajankohdalle. Tulin myöskin siihen tulokseen, että konsertti olisi mukava pitää kotipaikkakunnallani Aurassa, sillä muutettuani Ouluun en ole esiintynyt Etelä-Suomessa juuri lainkaan. Sovimmekin tammikuussa konsertin maaliskuun lopulle (27.3.2022) Auran seurakuntatalolle toivoen, että suurimmista koronarajoituksista olisi päästy eroon siihen mennessä.

Varmistin seurakunnan kanssa käytännön järjestelyt noin kuukautta ennen konserttia. Sovin vielä erillisen harjoituksen seurakuntatalolle vain viikon varoitusajalla, mutta sekin onneksi onnistui ongelmitta. Lisäksi varmistin seurakunnalta heidän ajankohtaisen linjauksensa koronarajoitusten suhteen.

Aloitin konsertin mainostamisen kuukautta ennen konsertin ajankohtaa luomalla konsertille Facebook-tapahtuman sekä mainosjulistein. Jaoin tapahtumaa ja julistetta paitsi omilla sosiaalisen median kanavissani, niin myös paikallisessa Facebook-yhteisössä. Jaoin materiaalia eritoten noin kuukautta ennen, viikkoa ennen ja paria päivää ennen h-hetkeä. Lisäksi muutamat ystäväni jakoivat

ystävällisesti tietoa konsertista myös omissa kanavissaan. Seurakunta oli myös luvannut julkaista tietoa tapahtumasta nettisivuillaan sekä omalla palstallaan paikallislehdessä. Kolme viikkoa ennen konserttia kävin kiinnittämässä julisteita ympäri Auraa ja muutamiin paikkoihin myös Turussa ja Liedossa. Isäni ja ystäväni veivät julisteita lisäksi paikkoihin, jotka eivät olleet auki julisteiden jakohetkellä.

Koin, että suunnittelua haittasi eniten vallitseva pandemiatilanne. Emme olleet aluksi varmoja, missä muodossa konsertti lopulta pidetään. Lisäksi harjoittelusuunnitelman tekoa sekä noudattamista häiritsivät sairastumiset sekä epävarmuus. Vasta harjoitusaamuna saatoimme olla aivan varmoja siitä, että kaikki ovat terveitä ja pääsevät paikalle.

Harjoitussuunnitelman olisi pitänyt olla vähemmän viimeisen kuukauden loppukiriin perustuva ja siinä olisi pitänyt huomioida enemmän se, kuinka paljon kaikkea muutakin tekemistä viimeinen opintovuosi pitää sisällään. Mielestäni pääsimme kuitenkin lopulta hyvään lopputulokseen ja itse harjoitukset pysyivät tehokkaina ja järkevinä. Kehityimme ryhmänä myös tehokkuuden lisäämisen suhteen.

Olin miettinyt konsertin kulun hyvin huolellisesti ennakkoon. Suunnittelin valmiiksi, kuka tulee tekemään mitäkin ja miten esimerkiksi siirtymät toteutetaan. Tulostin myös ennakkoon kaikki mahdolliset kyltit sekä käsiohjelmat (liite 2), jotka olin tehnyt ja hankin pohjakassan käsiohjelmien myyntiä varten.

4.2 Harjoittelu ja toteutuksen edistyminen

Harjoittelimme Iida-Marjan kanssa kaksiäänisiä liedejä marraskuusta eteenpäin noin kerran viikossa, jos olimme molemmat terveitä ja aikataulullisesti se oli mahdollista. Tällä yhtälöllä olimme hädin tuskin saaneet läpikäytyä kaikki kappaleet ennen ensimmäistä yhteisharjoitusta. Kappaleiden haasteellisuutta lisäsi se, että kumpikaan meistä ei ollut ”tyypillinen Mendelssohn-ääni”, eli meillä oli niin sanotusti enemmän massaa äänessä kuin ohjelmiston tyypillisimmillä esittäjillä.

Ensimmäiset koko ryhmän yhteisharjoitukset pidimme 7.1. Turussa. Harjoitusten suurinta antia olivat pohdinnat siitä, miten kaksiäänisiä liedejä tulee lähestyä ikään kuin kuorolaulua. Toisin kuin duetoissa, joissa pääpaino on laulajien vuorottelussa, kaksiäänisissä liedeissä pääpaino on

stemmoissa laulamissa. Tämä johtaa siihen, että yhtenäinen ääntämys sekä hengityspaikat ynnä muut on suunniteltava tarkoin, sillä molemmat laulajat ”puhuvat yhdellä suulla”.

Harjoittelimme kappaleita myös niin, että pysähdyimme joka ikisen fraasin jälkeen ja pidimme pienen tauon ja jatkoimme seuraavaan fraasiin. Tämä osoittautui äärimmäisen hyödylliseksi, sillä silloin kaikki pystyivät rauhassa valmistautumaan seuraavaan fraasiin. Tämän jälkeen kappaleet sujuivat huomattavasti sulavammin.

Koen, että ryhmädynamiikkamme oli todella hyvä ja kaikki pystyivät tuomaan ideansa ja ajatuksensa esille. Oli myös ihanaa, että pianistimme Veera on liedin soittamisessa ja harjoittamisessa konkari, jolloin hänellä oli antaa hyviä vinkkejä, joilla saimme yhtenäistettyä musisointiamme.

Tammikuun jälkeen keskityimme lida-Marjan kanssa yhtenäistämään erityisesti tekstiä ja harjoittelejaksemme vakiintui perjantai-iltapäivät. Kävimme kappaleita läpi yksi kerrallaan, sillä totesimme, että tehokkainta on harjoitella vähän kerrallaan, mutta usein. Tarkistimme yhtenäisen saksanäänäntämyksen lausumalla tekstiä yhdessä rytmissä. Ongelmakohtissa kuuntelimme eri äänityksiä teoksesta. Ääntämyksen tarkistaminen sujui pääasiassa helposti, sillä lida-Marja on natiivi saksanpuhujana. Muutamissa kohdissa jouduimme tarkistamaan sanoja tai niiden tavutusta useampaan otteeseen, sillä meillä oli käytössä nuotista kaksi eri editiota ja huomasimme niissä pieniä eriävyyksiä.

Klassinen virhe nuottien suhteen tapahtui siinä, että olin lähettänyt lida-Marjalle ja Veeralle nuotista tuoreen ja siistin painoksen. Olin itse ehtinyt kuitenkin aloittaa harjoittelun vanhemmasta versiosta, jonka olin löytänyt sähköisenä ja ladannut tabletilleni. Tehtyäni jo merkintöjä tähän versioon koin liian työlääksi siirtyä toiseen nuottiin. Näin jälkikäteen ajateltuna se olisi ehdottomasti kannattanut tehdä, sillä merkintöjä ei tuossa vaiheessa ollut vielä merkittävästi ja yhteinen nuotti olisi helpottanut yhteisharjoituksia. Toki nämä erilaiset versiot mahdollistivat myös pienen pienten erojen vertailun.

Harjoittelimme kappaleita ensin fraasi kerrallaan hidastetussa tempossa ja sitten lopullisessa tempossa, mutta edelleen pysähtyen keskittymään ja hengittämään jokaisen fraasin jälkeen. Tämä osoittautui erittäin tehokkaaksi ja tämän jälkeen yritimme mennä koko kappaleen tai esimerkiksi sivun alusta loppuun. Tarvittaessa palasimme tähän harjoitusmetodiin uudelleen.

Olimme suunnitelleet laulajien ”intensiiviharjoitusviikon” viikolle ennen seuraavia yhteisharjoituksiamme. Sairastuin kuitenkin koronaan ja koko viikko harjoituksia jäi kokonaan välistä. Hieman puolikuntoisella äänelläni saimme kuitenkin toteutettua seuraavalle viikolle sovitut koko porukan yhteisharjoitukset (8.–9.3.). Näinä päivinä harjoittelimme ensimmäistä kertaa myös konsertin toisen puolikkaan Brahmseja.

Kappaleet olivat selvästi edistyneet ja yhtenäistyneet edellisistä yhteisharjoituksista, mutta autenttista kokonaiskuvaa oli kuitenkin mahdotonta saada esimerkiksi yhtenäisestä soinnista, sillä ääneni oli selvästi vielä puolikuntoinen koronan jäljiltä. Olimme kuitenkin luottavaisia, sillä edistys edellisistä harjoituksista oli selvää ja kappaleet pysyivät jo hyvin kasassa.

Jouduin parantelemaan ääntäni loppuviikon ja seuraavalla viikolla lida-Marja oli puolestaan flunssassa. Näin ollen intensiivinen loppukiri jäi konserttiviikolle. Yritimme kiinnittää huomiota siihen, että tauotimme harjoituksia ja etenimme pala kerrallaan, jotta keskittyminen ei herpaantuisi. Kävimme laulamassa liedejä myös säästytunnilla ja saimmekin erinomaisia vinkkejä tyylinmukaisempaan muotoiluun sekä soinnin yhtenäistämiseen.

Näiden vinkkien turvin sekä sitkeän harjoittelun tuloksena kappaleet alkoivat tuntua hyviltä ja ”istua” hyvin. Pyrimme keksimään myös jokaiselle kappaleelle sitä parhaiten kuvaavan adjektiivin tai sanan, joka muistuttaisi meitä kunkin kappaleen perimmäisestä sanomasta.

Päädyimme siihen, että esitämme kaksiaänisten liedien sarjan kansioden kera ja vain Brahmsit ulkoa. Vaikka kappaleiden sanat olivatkin pitkälti muistissa lukuisten toistojen ansiosta, olisi niiden esittäminen ulkoa vain muutaman yhteisen läpimeno mahdollisuuden turvin tuntunut turhan stressaavalta. Niinpä harjoittelimme myös esiintymistä kansioden kera sekä laulamista vierekkäin, koska olimme suorittaneet suurimman osan harjoituksista kasvokkain ja kuulokuva vierekkäin on kuitenkin erilainen.

Konserttia edeltävänä perjantaina treenasimme ensin iltapäivällä ja sitten illalla vielä konserttipaikalla. Lisäksi testasimme videointia ja kuuntelimme balanssia. Lauantaina suoritimme läpimennon, jonka jälkeen hioimme vielä muutamaa epävarmintaa kohtaa. Konserttipäivänä kokeilimme konsertin aloittavan kappaleen ja parista muusta kappaleesta osan.

4.3 Konsertti ja sen taltiointi

Konsertti pidettiin 27.3.2022 Auran seurakuntatalolla klo 14. Saavuimme itse paikalle klo 12. Konserttitalaan olimme tutustuneet jo aiemmin, joten suoritimme vain muutamia testailuja lähtöjen ja akustiikan suhteen. Lisäksi asettelimme kaksi kameraa konsertin taltiointia varten. Ystäväni ja kollegani Iina Luukkonen toimi käsiohjelmien myyjänä ja ihmisten yleisenä ohjeistajana, jolloin saatoimme keskittyä vain konserttiin valmistautumiseen. Hän myös huolehti kameroiden käynnistämisestä ja sammuttamisesta.

Konserttijärjestelyissä ei ilmennyt ongelmia. Olin tulostanut valmiiksi kyltit käsiohjelmista, maskin käytöstä sekä konsertista itsestään, jotka kiinnitimme saapuessamme konserttipaikalle. Olin myös organisoinut kassalippaan sekä käsiohjelmat valmiiksi. Yleisöä saapui paikalle tilan kokoon nähden juuri sopivasti, runsaat 30 henkilöä. Käsiohjelmia myimme 22 kappaletta.

Aloitin konsertin lyhyillä tervetulosanoilla, joissa kerroin myös tiivistyksen laulusarjan aiheesta. Konsertti sujui kokonaisuutena hyvin ja saimme paljon positiivista palautetta. Konsertin ohjelmisto oli jaettu kahtia ja kokonaiskestoksi tuli liikkumisineen ja puheenvuoroineen noin 40 minuuttia. Isäläni oli sattumalta syntymäpäivä juuri konserttipäivänä, joten päätimme konsertin vielä onnittelulaulun, johon yleisökin sai osallistua.

Mielestäni konsertissa vallitsi ihanan lämmin tunnelma, mikä varmasti selittyi tilan kohtalaisen pienellä koolla ja sillä, että iso osa yleisöstä oli enemmän tai vähemmän tuttuja ihmisiä. Olin myös hyvin otettu siitä, että osa ystävistäni oli matkannut jopa Helsingistä asti katsomaan konserttia. Oli mukava esiintyä näin vastaanottavaisessa ympäristössä (kuva 1).

KUVA 1. Konsertissa 27.3.2022, vasemmalta Veera Muhli, Anniina Simola ja Iida-Marja Kleine

Konserttitila oli akustisesti sellainen, että piano kuului yllättävän hiljaa, vaikka päädyimme lopulta pitämään kannen kokonaan auki. Tästä huolimatta laulajalle tuli sellainen kuva, että laulu ei kuulu pianon yli. Tämä johti yhdistettynä esitystilanteeseen kuuluvan jännityksen kanssa siihen, että itse lauloin hieman liian kovaa kokonaisbalanssin kannalta. Ilmeisesti myös äänityslaitteisto nappasi korkeamman äänen taajuudet paremmin kuin matalat, jolloin taltiointissa epäbalanssi korostui. Haastateltuani konserttia kuuntelemassa olleita muusikoita heidän mukaansa balanssiongelma ei ollut esitystilanteessa juurikaan merkittävä.

Lopullisessa esityksessä unohdin myös laulaa pätkän yhdestä fraasista ja lauloin vääriä sanoja yhdessä kohdassa. Lisäksi yhden Brahmsin alku oli hyvin sekava. Mitään merkittäviä ongelmia kokonaisuudessa ei kuitenkaan ilmennyt ja olimme yhdessä tyytyväisiä lopputulokseen, erityisesti ottaen huomioon harjoitteluprosessin viime hetken rajoitteet. Saimme yleisöltä kiitosta eritoten ilmeikkästä ilmaisusta sekä mielenkiintoa herättäneistä ohjelmistovalinnoista.

4.4 Ryhmän jäsenten kokemukset projektista

Iida-Marja Kleinen haastattelu on toteutettu suullisesti hyvin keskustelunomaisena ajatusten vaihtona, ja tiivistelmä on kirjoitettu haastattelusta tehdyn äänitteen pohjalta. Veera Muhli on vastannut haastatteluun kirjallisesti ja vastauksia on muotoiltu hyvin vähän.

4.4.1 Laulaja Iida-Marja Kleinen ajatuksia projektista

Musiikki piti osata yksityiskohtia myöden ja se oli samalla tavalla pienimuotoista, kuten perinteisessä liedissä. Isommalla porukalla korostui se, että piti kyetä sanoittamaan mitä teoksesta ajatteli musiikillisesti ja tulkinnallisesti. Tärkeintä oli se, että oli selkeä tavoite. Ja se, että on vastuussa myös muille kuin itselleen. Koin tärkeänä sen, että olimme kaikki tasa-arvoisia ryhmän jäseniä.

Lähestyin hyvin ”kuorolaulumoodissa” kyseistä laulusarjaa ja iso oivallus olikin, että oman treenin kannalta tämä erosi hyvin vähän soolo-ohjelmistosta. Eli se vaati samanlaista istuttamista ja teknistä pohdintaa kuin muutkin kappaleet. Soololaulajille oli haastavaa löytää tasapaino oman tekniikan ylläpitämisen ja yhteisen tekemisen vaatiman periksi antamisen suhteen. Jos tämä ei olisi ollut sovittu projekti niin ohjelmiston haastavuuden takia soolo-ohjelmistona tästä olisi varmaan luopunut, mutta nyt ei voinut.

Projekti kehitti kärsivällisyyttä. Ei pystynyt ylläanalysoimaan ja kritisoimaan omaa tekemistään, sillä oli tiedossa, että treeniaika oli hyvin rajallinen ja vallitsevat olosuhteet lyhensivät sitä entisestään. Oli vapauttavaa suhtautua projektiin niin, että se ei tule olemaan täysin valmis ja täydellinen. Olisi hyvä jalostaa tätä ajatusmallia myös oman soolo-ohjelmiston kanssa. Myöskin aspektina se, että kaikella ei tarvitse olla syvää ja vakavaa sanomaa, vaan, että voi välillä suhtautua vain niin, että tämä on kivaa ja kaunista musiikkia ja siinä kaikki.

Koen kaksiäänisten liedien olevan hyödyllinen työkalu. Esimerkiksi kuorolaulutaustaiselle laulopiskelijalle voi olla helpompaa laulaa duettoja, sillä siitä saa tukea, energiaa ja turvaa. Ne voivat olla ikään kuin pehmeä lasku lied-työskentelyyn.

4.4.2 Pianisti Veera Muhlin mietteitä projektista

Pianistin näkökulmasta kaksiäänisten liedien työstäminen on haastavampaa kuin perinteinen lied, koska laulajia on kaksi. Yhteisen hengityksen ja tekstin lausumisen huomioon ottaminen sisälsi enemmän haasteita kuin yhden laulajan kanssa. Myös balanssi vaati enemmän huomiota. Mendelssohnin laulusarja ei kuitenkaan radikaalisti eronnut perinteisten liedien työstämisestä, koska laulajat laulavat pääsääntöisesti yhtä aikaa. Tekstin ja musiikin tulkinta sai uusia ulottuvuuksia, kun ryhmässä oli useampi jäsen.

Kiinnitin yksin harjoitellessani enemmän huomiota tekstin lausumisen kannalta vaikeisiin paikkoihin, sekä ajattelin asioita ehkä normaalia enemmän laulajien haasteiden kannalta. Yhteisissä harjoituksissa huomasin ottavani perinteiseen laulaja/pianisti-duotyöskentelyyn verrattuna enemmän vastuuta kokonaisuudesta.

Koen kyseisen ohjelmiston olevan hyödyllinen työkalu pianisteille ja laulajille yhteismusisointitaitojen kehittämiseen. Yhtyeessä soittaminen tai laulaminen ei välttämättä ole pianistille tai laulajalle tuttua. Tämä sarja on oivallinen alusta harrastaa ryhmätyöskentelyä. Ohjelmiston harjoittelu auttoi oppimaan ryhmätyöskentelyä ja vastuunottoa.

Ammatillinen itseluottamukseni kasvoi projektin myötä. Projekti onnistui kokonaisuudessaan hyvin. Yhtyeen harjoitusten vähäisyys jäsenten välimatkan takia aiheutti esitykseen "hiomattomuutta", joka toi oman lisänsä tulkintaan.

5 KAKSIÄÄNISTEN LIEDIEN HYÖDYNTÄMINEN OPETUKSESSA

Tämä luku perustuu kirjallisiin lähteisiin sekä omiin ja työryhmäni kokemuksiin kaksiäänisten liedien parissa.

5.1 Tarpeellisuus ja pedagoginen hyöty

Kaksiääniset liedit voivat olla oiva apu paitsi yhteismusisoinnin harjoitteluun niin myös laulutekniikan kehittämiseen sekä esiintymisvarmuuden kasvattamiseen. Lisäksi ne ovat ikään kuin pehmeä lasku oopperaduettoihin ja ensemble-työskentelyyn siirtymisen matkalla. Käsillä ollut laulusarja on myös inhimillisellä alueella naisäänelle kummallekin stemmalle.

Kaksiäänisellä laulannalla voidaan kasvattaa laulajan varmuutta esiintymiseen, sillä laulinjasta ei tarvitse ottaa vastuuta yksin. Kappaleita voi harjoitella myös laulutunnilla niin, että opettaja tai pidemmällä oleva laulaja laulaa toista stemmaa. Tällöin saavutetaan mahdollista hyötyä esimerkkinä toimimisen kautta. Aloitteleva laulaja uskaltaa todennäköisesti myös laulaa vahvemmin ja täydemmällä äänellä kokeneemman parin kanssa kuin yksin. (Backlin 2013.)

Kaksiääninen laulaminen on myös aivan omalla tavallaan kehittävää, sillä laulajien yhteismusisointi painottuu helposti pianistin kanssa kahdestaan tehtävään työskentelyyn tai kuorolauluun. Tämän kaltainen työskentelymuoto onkin ikään kuin yhdistelmä aiemmin mainituista.

Yhdessä laulaminen kehittää laulajan korvaa musiikillisesti ja opettaa myös kuulemaan erilaisia sävyjä äänessä. Tämä puolestaan antaa mahdollisuuksia monipuolisempaan ilmaisuun niin yksin kuin yhdessä lauletaessa. Pienessä ryhmässä laulaja voi kokea itsensä vapaammaksi ilmaisemaan itseään ja musikaalisuuttaan, sillä samanlainen itsetietoisuus kuin soolo-ohjelmistossa on poissa. (Backlin 2013.)

Duettojen tai kaksiäänisten osuuksien harjoittelussa on se etu, että laulajat kokoontuvat todennäköisemmin yhdessä treenaamaan, kun on vastuussa tekemisestään myös toisilleen eikä vain itselleen. Yhdessä harjoittelu voi myös ruokkia tervettä kilpailuhenkeä siinä mielessä, että haluaa laulaa myös teknisesti yhtä hyvin ja puhtaasti kuin toinenkin. (Backlin 2013.)

5.2 Projektissa ilmenneet huomiot kaksiaäänisten liedien opiskelusta ja ohjaamisesta

Tärkeimpänä huomionamme oli se, että valmistauduttaessa yhteisharjoituksiin on tärkeää istuttaa laulettava materiaali teknisesti aivan samoin kuin soololaulussa. Äänten yhteen sovittamista kannattaa alkaa kehittämään vasta sen jälkeen. Kuoromateriaalin harjoittelun kanssa yhtäläistä oli esimerkiksi hengityspakkojen sopiminen yhdessä ja yhtenäisen ääntämyksen tarkistaminen. Tärkeää on myös omien stemmojen opettelu hyvin ensin erikseen.

Projektin edetessä huomasimme yhä enemmän, että laulamamme materiaali sopii erityisesti kevyemmille äänille, jolloin käsitelty laulusarja on mitä osuvin juuri aloitteleville ja nuorille laulunopiskelijoille. Harjoitteluvaiheessa kannattaa huomioida myös esiintymistilanteen harjoittelu. Harjoittelimme pääasiallisesti vastakkain, mutta esiintyessä olimme vierekkäin, jolloin kuulokuva on hieman eri ja toisen liikkeitä ja eleitä on hankalampi huomata.

Projekti kokonaisuutena muistutti siitä, että kaiken ei tarvitse aina olla täydellistä ja harvemmin onkaan. Oli suorastaan vapauttavaa ymmärtää käytössä olevan ajan rajallisuus ja se, että konsertillaan pitämään sillä tasolla, jolla kappaleet silloin ovat. Lisäksi selkeän tavoitteen ja päämäärän olemassaolo helpotti harjoittelun suuntaa.

6 POHDINTA

Projekti kaksiaänisten liedien parissa onnistui hyvin ja antoi kaikille uutta pohdittavaa. Ehkä jopa yllättäen tämä yksinkertaiseksi mielletty musiikki vaatikin musiikillisesti enemmän kuin osasimme odottaa. Erityisesti työstöä vaati yhteisen balanssin ja yhtenäisyyden löytäminen triona perinteisemmän piano-laulu-duon sijaan. Toisaalta yhtäläisyyksiä oli havaittavissa siinä mielessä, että laululinjat itsessään oli laulettu ikään kuin ”yhdellä suulla”.

Koimme tämän myös oivallisena välineenä yhteismusisoinnin kehittämiseen niin pianisteille kuin laulajille. Laulusarja on helposti lähestyttävä ja kumpikin stemma pysyy naisäänelle hyvin inhimillisellä alueella. Tällöin sen avulla voidaan harjoitella hyvin monenlaisia asioita. Aloittelevalle laulajalle voi olla turvallisempaa laulaa yhdessä. Jos toinen laulajista on kokeneempi ja edistyneempi, voi aloittelija saada myös vahvuutta lauluunsa ja mallia äänentuottoonsa. Kappaleita voikin käyttää myös opetuksessa niin, että opettaja laulaa toista äänistä oppilaan kanssa.

Kokeneemmille laulajille haastetta voi tuottaa äänten yhteensovittaminen: minkä verran on järkevää luopua omasta solistisesta tekniikasta ja missä taas lähestytään liikaa kuorolaulumaisuutta. Tämä hiuksenhieno tasapainottelu ja koko kolmikron balanssin ja yhteisen musiikillisen tulkinnan löytäminen on asia, jota pystyy hiomaan lähes loputtomasti. Näistä syistä ohjelmisto sopiikin hyvinä lisänä klassisen laulun opiskeluun niin alkuvaiheessa oleville opiskelijoille kuin ammattiopiskelijoille. Oppilaitosten naisääniin painottuneen opiskelijajakauman takia kaksiaänisen materiaalin harjoittaminen toisen naisäänen kanssa lisää yhteismusisointimahdollisuuksia. Esimerkiksi käsittelemämme laulusarja sopii myös kahdelle sopraanolle.

Keskityin tässä työssä naisäänten yhteistyöskentelyyn, mutta käsiteltyä sarjaa on mahdollista laulaa myös yhdessä miesäänen kanssa. Lisäksi keskusteltuani aiheesta muutaman instrumentalistin kanssa pohdimme mahdollisuutta korvata toinen ääni esimerkiksi huilulla. Ohjelmisto soveltuisi myös laululuokan yhteisprojektiksi, jossa yksi pari laulaisi aina yhden osan laulusarjasta ja pareja voisi myös vaihdella, jolloin työskentelytaidot erilaisten ihmisten ja erilaisten äänien kanssa kehittyisivät.

Itse olen aloittanut musiikin opiskelun aikuisena, joten tällainen yhteismusisointi on erityisen kehitettävää korvalle ja uskonkin, että tulen käyttämään näitä kappaleita tulevaisuudessa yhdessä

oppilaiden kanssa. Opin myös paljon konsertin järjestämisestä ja suuremman ohjelmistokokonaisuuden työstämisestä. Yksi tärkeimpiä muistutuksia tämän projektin parissa oli se, että todellisudessa projekteissa ei ole aina paljoa aikaa yhteisharjoituksille ja tästä johtuen kaikki ei voi olla aina loppuun hiottua. Lisäksi yhdessä tekemisessä on valtavasti voimaa ja yhdessä musisoinnista saa valtavasti iloa ja riemua. Tämän projektin paras osuus oli kanssaihmiset ja jaettu kokemus. Suositelen yhteismusisointia lämpimästi kaikille!

LÄHTEET

Backlin, Laurissa 2013. Iron Sharpens Iron: Duets for Two Women in Teaching/ Instruction of Undergraduate women, University of Northern Texas.

Hakupäivä 9.5.2022 <https://digital.library.unt.edu/ark:/67531/metadc500124/m1/59/>

IMSLP, Petrucci Music Library, 2022.

Hakupäivä 20.3.2022 https://imslp.org/index.php?title=Category:For_2_voices%2C_piano&transclude=Template:Catintro

Kimball, Carol 2006. Song, A Guide to Art Song Style and Literature, Hal Leonard Corporation.

Korhonen, Kimmo (toim.) 2002. Andante - klassisen musiikin tietosanakirja, WSOY.

Miller, Richard 1999. Singing Schumann: An Interpretive Guide for Performers, Oxford University Press USA - OSO.

Murtomäki, Veijo 2020. Saksalaisen liedin varhaisvaiheet ja liedrunous, (päivitetty 2020).

Hakupäivä 4.4.2022 https://muhi.uniarts.fi/rom_lied1/

Murtomäki, Veijo 2020. Biedemeier ja romantiikka laulussa: Mendelssohn ja Schumann, (päivitetty 2020).

Hakupäivä 8.5.2022 https://muhi.uniarts.fi/rom_lied4/

Oxford Lieder 2022. Song Cycles, Six Duets (1844) Op. 63.

Hakupäivä 9.5.2022 <https://www.oxfordlieder.co.uk/song/1372>

Spillman, Robert, ja Stain, Deborah 1996. Poetry into Song: Performance and Analysis of Lieder, Oxford University Press, Incorporated.

Stanley, Sadie 1995. The New Grove Dictionary of Music & Musicians 12, 1980, Macmillan Publishers Limited, Reprinted.

Vogl, Johann Michael 2016. Schubert and the lied.

Hakupäivä 29.4. 2022 <https://www.open.edu/openlearn/history-the-arts/history/history-art/schuberts-lieder-settings-goethes-poems/content-section-3>

LIITTEET

Laulusarjan runot ja käännökset liite 1

Opinnäytekonsertin käsiohjelma liite 2

Haastattelukysymykset työryhmälle liite 3

1. Ich wollt' meine Lieb' ergösse sich - Haluaisin vuodattaa rakkauttani

Heinrich Heine, suom. Anniina Simola

Ich wollt, meine Lieb ergösse
Haluaisin, että rakkauteni valuisi

Sich all in ein einzig Wort,
kaikki tiivistettynä yhteen sanaan.

Das gäb ich den luft'gen Winden,
Antaisin sen ilmaville tuulille,

Die trügen es lustig fort.
jotka sitä iloisesti kuljettaisivat.

Sie tragen zu dir, Geliebte,
Ne kuljettavat sen sinulle, rakkaani,

Das lieberfüllte Wort;
rakkaudentäyteisen sanan;

Du hörst es zu jeder Stunde,
kuulet sen jokaisena tuntina,

Du hörst es an jedem Ort.
kuulet sen kaikkialla.

Und hast du zum nächtlichen Schlummer
Ja kun yölliseen uneen

Geschlossen die Augen kaum,
tuskin olet sulkenut silmäsi,

So wird mein Bild dich verfolgen
niin kuvani jo vaanii sinua

Bis in den tiefsten Traum.
syvimpään uneesi.

2. Abschiedslied der Zugvögel - Jäähyväislaulu muuttolinnuille

August Heinrich Hoffmann von Fallersleben, suom. Anniina Simola

Wie war so schön doch Wald und Feld!
Kuinka kaunis oli metsä ja pelto!

Wie ist so traurig jetzt die Welt!
Kuinka surullinen maailma on nyt!

Hin ist die schöne Sommerzeit,
Poissa on kaunis kesäaika,

Und nach der Freude kam das Leid.
ja ilon jälkeen tuli suru.

Wir wußten nichts von Ungemach,
Emme tienneet mitään ongelmista,

Wir saßen unterm Laubedach
istuimme lehtikatoksen alla

Vergnügt und froh beim Sonnenschein,
hilpeinä ja iloisina auringon paisteessa,

Und sangen in die Welt hinein.
ja lauloimme maailmalle.

Wir armen Vöglein trauern sehr:
Me pikku lintuparat surimme kovasti:

Wir haben keine Heimat mehr,
meillä ei ole enää kotia,

Wir müssen jetzt von hinnen fliehn
meidän pitää nyt lähteä täältä

Und in die weite Fremde ziehn.
ja muuttaa kauas pois.

3. Gruß - Tervehdys

Joseph von Eichendorff, suom. Anniina Simola

Wohin ich geh' und schaue,
Minne menenkin ja katson,

In Feld und Wald und Tal,
peltoa ja metsää ja laaksoa,

Vom Hügel hin auf die Aue,
mäeltä niitylle,

Vom Berg aufwärts weit in's Blaue:
vuorelta ylös sineen:

Grüss' ich dich tausend mal.
tervehdin sinua tuhannesti.

In meinem Garten find' ich
Puutarhastani löydän

Viel Blumen schön und fein;
paljon kukkasia kauniita ja hentoja;

Viel Kränze wohl d'raus wind' ich,
monia seppeleitä pyöritän niistä,

Und tausend Gedanken bind' ich,
ja tuhansia ajatuksia sidon niihin,

Und Grüsse mit darein.
ja kiitoksia myös.

Dir darf ich keinen reichen,
En voi antaa yhtä seppelettä sinulle,

Du bist zu hoch und schön,
olet niin ylhäinen ja kaunis,

Sie müssen zu bald verbleichen,
se tarkoittaa, että niiden kaikkien täytyy haihtua,

Die Liebe ohne Gleichen
vain rakkaus vailla vertaa

Bleibt ewig im Herzen steh'n.
pysyy sydämessä ikuisesti.

4. Herbstlied - Syksylaulu

Karl Klingemann, suom. Anniina Simola

Ach, wie so bald verhallet der Reigen,
Ah, yhtä nopeasti kuin piiritanssi loppuu,

Wandelt sich Frühling in Winterzeit!
vaihtuu kevät talveksi!

Ach, wie so bald in trauendes Schweigen
Ah, kuinka nopeasti surulliseksi hiljaisuudeksi

Wandelt sich alle die Fröhlichkeit!
muuttuu kaikki onni!

Bald sind die letzten Klänge verflogen!
Pian poissa ovat viimeiset äänet!

Bald sind die letzten Sänger gezogen!
Pian poissa ovat viimeiset laulajat!

Bald ist das letzte Grün dahin!
Pian on viimeinenkin viheriö poissa!

Alle sie wollen heimwärts zieh'n!
He kaikki tahtovat kotiin!

Wandelt sich Lust in sehnedes Leid!
Tahto muuttuu kaipaavaksi suruksi!

War't ihr ein Traum, ihr Liebesgedanken?
Oliko se unta, nuo rakkauden ajatukset?

Süss wie der Lenz, und schnell verweht?
Suloiset kuin kevät ja nopeasti poissa?

Eines, nur eines will nimmer wanken:
Yksi, vain yksi ei koskaan horju:

Es ist das Sehnen, das nimmer vergeht.
se on kaipaus, joka ei koskaan katoa.

5. Volkslied - Kansanlaulu

Ferdinand Freiligrath, suom. Anniina Simola

O, sah ich auf der Heide dort
Oi, jos näkisin siellä nummella

Im Sturme dich, im Sturme dich!
myrskyssä sinut, myrskyssä sinut!

Mit meinem Mantel vor dem Sturm
Takkini kanssa ennen myrskyä

Beschützt' ich dich, beschützt' ich dich!
suojelisin sinua, suojelisin sinua!

O, kommt mit seinen Stürmen je
Oi, jos koskaan myrskyineen

Dir Unglück nah, dir Unglück nah,
huono onni tulisi sinua lähelle,

Dann ist dies Herz dein Zufluchtsort,
silloin tämä sydän on pelastuksesi,

Gern teilt' ich's ja, gern teilt' ich's ja!
mieluusti jakaisin sen, mieluusti jakaisin sen!

O, wär ich in der Wüste, die
Oi, jos olisin autiomaassa,

So öd und dürr, so öd und dürr,
niin autiossa ja kuivassa, niin autiossa ja kuivassa,

Zum Paradiese würde sie,
se muuttuisi paratiisiksi,

Wärst du bei mir, wärst du bei mir.
jos olisit kanssani, jos olisit kanssani.

Und wär ein König ich, und wär
Jos olisin kuningas, ja jos

Die Erde mein, die Erde mein,
maa olisi minun, maa olisi minun,

Du wärst in meiner Krone doch
niin olisit kruununi

Der schönste Stein, der schönste Stein.
kaunein kivi, kaunein kivi.

6. Maiglöckchen und die Blümelein - Kielo ja kukkaset

August Heinrich Hoffmann von Fallersleben, suom. Anniina Simola

Maiglöckchen läutet in dem Tal,
Kielo soi laaksossa,

Das klingt so hell und fein:
se soi niin kirkkaasti ja kauniisti:

So kommt zum Reigen allzumal,
kerääntykää tanssimaan,

Ihr lieben Blümelein!
te rakkaat pienet kukkaset!

Die Blümchen blau und gelb und weiss,
Pienet kukat siniset ja keltaiset ja valkoiset,

Die kommen all' herbei,
kerääntyvät nyt kaikki,

Vergissmeinnicht und Ehrenpreis
lemmikit ja tädykkeet

Und Veilchen sind dabei.
ja orvokit ovat mukana.

Maiglöckchen spielt zum Tanz im Nu
Kielo kutsuu tanssiin

Und alle tanzen dann,
ja sitten kaikki tanssivat,

Der Mond sieht ihnen freundlich zu,
kuu katsoo heitä lempeästi,

Hat seine Freude d'ran.
hän saa iloa siitä.

Den Junker Reif verdross das sehr,
Se ärsyttää Pakkas-Ukkoa kovasti,

Er kommt in's Tal hinein:
hän tulee laaksoon:

Maiglöckchen spielt zum Tanz nicht mehr,
kielo ei enää soita tanssimaan,

Fort sind die Blümelein.
pienet kukkaset ovat poissa.

Doch kaum der Reif das Tal verlässt,
Mutta heti kun pakkanen poistuu laaksosta,

Da rufet wieder schnell
kutsuu nopeasti uudelleen

Maiglöckchen zu dem Frühlingsfest
kielo kevätjuhille

Und läutet doppelt hell.
ja soittaa kaksi kertaa kirkkaammin.

Nun hält's auch mich nicht mehr zu Haus,
Nyt se ei pidättelee minua enää kotona,

Maiglöckchen ruft auch mich:
Kielo kutsuu minuakin:

Die Blümchen geh'n zum Tanz hinaus,
kukkaset rientävät tanssimaan,

Zum Tanze geh' auch ich!
menen tanssimaan minäkin!

Konsertti on osa opinäytetyötäni **Kaksiääniset liedit sekä niiden hyödyntäminen pedagogisessa mielessä** (Oulun Ammattikorkeakoulu 2022). Olemme perehtyneet Felix Mendelssohn-Bartholdyn (3. helmikuuta 1809 – 4. marraskuuta 1847) kaksiääniseen laulusarjaan 6 Zweistimmige Lieder Op 63 viime syksystä lähtien. Lisäksi esitämme rakastamattamme liedsäveltäjältä Brahmsilta opuksen 105 sekä ihanan laulun Von ewiger Liebe.

Olemme tehneet yhteistyötä pianisti Veera Muhlin kanssa ensimmäisen kerran kesällä 2019 ja opiskelleet laulua yhdessä lida-Marja Kleinen kanssa niin Turun konservatoriollla kuin Oulun ammattikorkeakoulussa. On ollut ihana saada työstää tätä projektia paitsi loistavien muusikoiden, mutta myös ihanien ystävien kanssa.

Ihania konserttia!

Kielo ja kukkaset -

Mendelssohnin ja Brahmsin musiikkia

Annina Simola, sopraano

lida-Marja Kleine, alto

Veera Muhli, piano

OHJELMA:

Felix Mendelssohn Bartholdy (1809 – 1847):

6 Zweistimmige Lieder Op. 63

1. Ich wollt' meine Lieb' ergösse sich (Heine)
2. Abschiedslied der Zugvögel (Hoffmann von Fallersleben)
3. Gruß (Eichendorff)
4. Herbstlied (Klingemann)
5. Volkslied (Freiligrath)
6. Maiglöckchen und die Blümelein (Hoffmann von Fallersleben)

Sopraano I : Annina Simola
Sopraano II: lida-Marja Kleine
Piano: Veera Muhli

Johannes Brahms (1833-1897):

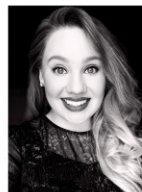
5 Lieder Op. 105

1. Wie melodien zeit ist mehr (Groth)
Annina Simola
2. Immer leiser wird mein Schummer (Lingg)
lida-Marja Kleine
3. Klage (anon.)
lida-Marja Kleine
4. Auf dem Kirchhofe (von Lilliecron)
Annina Simola
5. Verrat (Lemcke)
lida-Marja Kleine

4. Gesänge Op. 43

1. Von ewiger Liebe (Hoffmann von Fallersleben)
Annina Simola

Piano: Veera Muhli

Auralaislähtöinen sopraano Annina Simola on valmistunut muusikoksi Turun konservatoriolta 2020 opettajanaan Jouni Kuorikoski. Hän on jatkanut lauluopintojaan Turun Taideakatemiassa sekä Oulun ammattikorkeakoulussa, josta hän valmistuu musiikkipedagogiksi keväällä 2022, opettajanaan Majja Lauri. Hän on opiskellut laulua myös mm. Annukka Kuiviston, Susan Hamiltonin ja Johanna Tuomen oppilaina.

lida-Marja Kleine opiskelee laulua Oulun ammattikorkeakoulussa opettajanaan Majja Lauri. Yksityisesti häntä opettaa myös Saara-Majja Strandman. Aiemmin lida-Marja on valmistunut Turun konservatoriolta muusikoksi Pia Pajalan johdolla. Hän on myös pitkä linjan kuorolaulaja.

Pianisti Veera Muhli aloitti pianonsoiton opintonsa Lappeenrannan musiikkiopistossa, ja jatkoi niitä Helsingin konservatoriossa, josta valmistui muusikoksi Antti Hotin oppilaina, vuonna 2015. Opinnot jatkuivat Metropolissa Joonas Pohjosen johdolla. Muhli suoritti B-tutkintoa vastaavan suorituksen keväällä 2019.

Haastattelukysymyksiä

Minkä koit olevan yhtäläistä perinteisen lied-työskentelyn ja kaksiaänisten liedien kanssa työskentelyn kanssa? Mikä oli erilaista?

Mihin seikkoihin kiinnitit harjoittelussasi huomiota tai mitä painotit, jota et yleensä tee?

Koetko kyseisen ohjelmiston olevan hyödyllinen työkalu pianisteille ja laulajille yhteis-
musisointitaitojen kehittämiseen?

Miten ohjelmisto kehitti/opetti sinua?

Kokemuksesi projektista kokonaisuutena: Ruusut ja risut

Vapaa sana: